

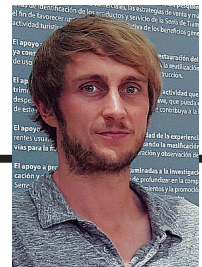
FORA VILA VERD

SUPLEMENT D'ECOLOGIA, AGRICULTURA, NATURA, PATRIMONI I CULTURA POPULAR

HORT. ARriba el moment més idoni per trasplantar a la terra les hortalisses que el proper estiu estaran a punt per consumir

JOE HOLLES. EL president de Tramuntana XXI advoca per aprofitar el temps de crisi per transitar cap a un model més sostenible

Una mostra dels productes agroalimentaris que es poden trobar a la botiga de la Cooperativa Agrícola de Sóller.

J. SERRA

CRISI I OPORTUNITAT

REINVENTATS. COOPERATIVES AGRORAMADERES, DISTRIBUÏDORS DE PRODUCTE LOCAL I PETITS PAGESOS ES REINVENTEN EN EL MARC DE LA CRISI GENERADA PEL COVID-19 / DEMOSTREN EL SEU ROL COM A SERVEI ESSENCIAL / VOLEN AVANÇAR CAP A MODELS DE DESENVOLUPAMENT QUE POSIN EL SECTOR PRIMARI AL CENTRE

ESSENCIALS. Cooperatives agroramaderes, distribuïdors de producte local i petits productors es reinventen aquests dies i es reivindiquen com a essencials, per avançar cap a models de desenvolupament que posin el sector primari en el veritable centre.

El camp fa de la crisi una oportunitat

X.C./F.V.V.

Na Carme acaba d'arribar a casa, al centre de Palma, de la guàrdia a l'hospital Son Llàtzer on és metgessa. Són dies difícils. Sona el timbre: li duen la panera de productes de joves cooperativistes agroramaders. Li ha arribat en 24 hores amb el servei de repartiment a domicili que fa uns dies ha engegat la cooperativa Camp Mallorquí. "Per la meua professió, sempre he pensat que l'atenció sanitària és el servei més important que hem de garantir com a societat", explica na Carme, "aquests dies me n'adon també de la importància de comptar amb subministrament de productes alimentaris, de proximitat i saludables". Com a consumidora valora molt positivament que el camp mallorquí s'hagi organitzat per donar servei durant aquests dies tan difícils.

Miquel Gual és el president de Camp Mallorquí i també de la Cooperativa Sant Bartomeu de Sóller. Quan va començar la crisi van decidir organitzar-se amb dos objectius: donar suport a la ciutadania, apropant a domicili els productes agroramaders, i als pagesos, per donar sortida a l'excedent que perillava per l'aturada en sec de demanda per part d'hotels i restaurants, que han tancat per orde del real decret de l'estat d'alarma. "No teníem infraestructura, però vam muntar en uns dies un sistema de distribució de paneres de productes del camp, verdura, fruita, formatges, embotits, carn, llet, a preu únic", explica Gual. "En dues setmanes no hem parat de treballar,

la resposta ha estat molt positiva: hem distribuït 10.000 paneres i ara tenim dotze vehicles (alguns propis, altres d'autònoms que hem hagut de contractar), hi ha pagesos que quan tornen de fer feina al camp deixen comandes de camí a ca seva. Tothom està fent molta feina".

● **A domicili.** Un centenar de pagesos i ramaders han trobat a través d'aquesta iniciativa sortida a la seva producció. La seva darrera proposta vol donar sortida a productes dels Joves Cooperativistes, set joves pagesos i pageses, que amb quatre cistelles variades per escollir (carn de me, làctics, ingredients per un pa amb oli, i una que conté tot allò que es necessita per a fer panades).

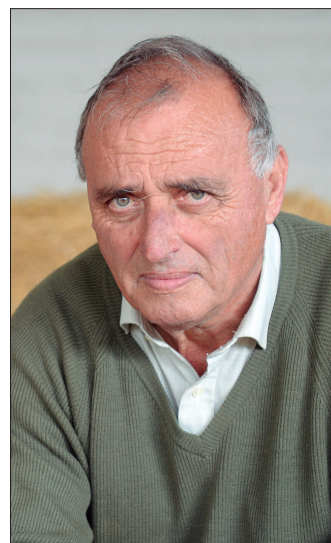
Altres cooperatives s'han posat en marxa també per donar resposta a la situació de crisi generada per la Covid-19. És el cas de la Cooperativa Pagesa de Pollença, que presideix Martí Solivellas. "En un primer moment ens vàrem espantar molt per l'impacte que la crisi tindria sobre els nostres socis", explica. "El nostre horitzó era la temporada turística que estava a punt de començar, ja que el 90% dels nostres productes es destinen al sector hotel·ler i de sobte tot va quedar aturat". Però la cooperativa no es va aturar: "Haviem de donar resposta, cada dia que passa els mens es fan grossos i perden valor, i vàrem decidir fer venda a domicili a Pollença". Varen penjar un anunci a les seves xarxes socials i, fins avui, el telèfon no ha deixat de sonar.

La botiga de la Cooperativa Agrícola Sant Bartomeu, de Sóller, que dona sortida a un elevat nombre de productes agroalimentaris propis.

Miquel Gual, de Camp Mallorquí.

Martí Solivellas, de Pollença.

Franz Kraus, de Fet a Sóller.

Jerònima Bonafè,

Distribueixen unes cent comandes setmanals. Reconeixen que els ha ajudat el fet que les grans superfícies hagin deixat de repartir a domicili. Ara es plantegen començar a donar servei a municipis limítrofes. Senten que amb aquesta iniciativa han aconseguit que els ramaders no hi perdin.

● **Plataforma.** A l'altra banda de la Tramuntana, l'empresa Fet a Sóller també ha buscat maneres per reinventar-se amb la crisi. Per això, han muntat en un temps rè-

cord la plataforma www.mercat-mallorca.es. "És una nova eina creada la setmana passada amb la qual distribuïm a Mallorca productes de l'illa, amb una gamma molt àmplia: vi, fruita, verdura, pa, ous i gelats, entre d'altres", explica Franz Kraus, fundador de Fet a Sóller, "amb l'objectiu de subministrar a la gent que no pot sortir de ca seva i donar un altre camí als productes del sector primari". Si les comandes es fan abans de les onze del matí, s'assegura el lliurament el mateix dia i

així garanteixen que el producte arriba molt fresc al consumidor.

Això ha estat possible per la infraestructura amb la qual ja comptaven per fer el repartiment de la Fàbrica de Gelats, empresa creada també per Kraus i associada a Fet a Sóller: deu furgonetes, tota una xarxa pròpia d'entrega, amb la que es distribueixen els productes d'uns mil productors, a través majoritàriament de les cooperatives amb les qual treballa Fet a Sóller a la seva plataforma. "La resposta de la ciutadania

inents de l'illa de Mallorca.

REPORTATGE FOTOGRÀFIC DE J. SERRA

cooperativista.

Sebastià Ordines, Unió de Pagesos.

La tècnica Aina Calafat.

nia ha estat espectacular, s'ha fet possible el que semblava impossible", explica satisfet Kraus. Diàriament estan enviant unes 2.000 caixes de productes, sobretot fruita, a tota Europa, incloent-hi les comandes per Mallorca.

Per assegurar el servei per l'alta demanda que estan rebent aquests dies, Fet a Sóller està comprant als productors un 130% més de verdura, fruita i oli que abans de la crisi. Només una petita part dels seus treballadors, els que feien feina a les gelateries, s'

han hagut d'acollir a un ERTO, la resta segueixen treballant més que mai.

Aquest és un altre resultat positiu de la reinvençió del sector agro-ramader i alimentari de les illes durant la crisi: haver permès que no es destruïssin llocs de feina perquè, al contrari, les cooperatives que aquests dies estan presentant servei a domicili han hagut de contractar més gent per garantir el subministrament.

"Solidaritat, interès comú per damunt de l'individual i interès

per la comunitat són principis cooperatius que amb aquesta situació s'ha vist que no són paraules buides", explica Jerònima Bonafè, presidenta de Cooperatives Agroalimentàries de Balears i de l'Associació de Dones de Cooperatives Agroalimentàries d'Espanya. Bonafè remarca que els repartiments són de franc per al client. "La resposta ha estat massiva", diu satisfeta, "crec que la crisi ha servit perquè molta gent posi en valor el producte local. Les cooperatives hem facilitat l'accés al producte quilòmetre zero a preus competitiu, però si no hi hagués hagut demanda, no hauria funcionat. El consumidor s'ha pronunciat".

"La preocupació principal dels pagesos va ser la d'abastir la població d'aliments, aconseguint que es poguessin celebrar els mercats setmanals només amb productors de productes agroalimen-

taris, la segona va ser la de posar a disposició dels ajuntaments tota la maquinària d'aplicació de productes fitosanitaris per desinfectar els pobles", explica Sebastià Ordines, secretari general d'Unió de Pagesos. A més, les cooperatives que tenen en estoc guants, mascaretes, EPI i altres materials els han posat a disposició dels centres de salut i la Guàrdia Civil. Per a Ordines, aquesta resignificació dels pagesos com a servidors públics ha estat clau perquè la seva imatge hagi millorat. "Ara es veu el pagès com un heroi", comenta.

Herois sense capa, però que han demostrat tenir súperpoders, organitzant-se molt ràpidament davant una situació inesperada. "La pagesia de petites explotacions familiars que produeixen per abastir principalment el mercat local s'ha vist afectada per haver de donar resposta a les necessitats de la ciutadania, han hagut de reorganitzar els seus sistemes de comercialització i continuar gestionant els conreus tot i les restriccions de moviment i amb la sobrecàrrega que ha suposat el canvi de model de comercialització", resumeix Aina Calafat, tècnica de la Sociedad Española de Agricultura Ecológica.

● **Positiu.** L'èxit d'aquestes iniciatives impulsades per les cooperatives i productors arran de la crisi generada per la Covid-19 és encara més lloable pel context de precarietat que viu el sector des de fa anys. "Fa escassament un mes ens vàrem manifestar les organitzacions agràries baix el lema "pagesos i ramaders al límit" perquè ja no es pot seguir amb el model agroeconòmic que portàvem fins ara", recorda Sebastià Ordines.

L'organització que representa ha llançat aquests dies la campanya "Tu a casa, nosaltres t'omplim el rebost" i han contactat amb grans superfícies perquè absorbeixin les produccions que es van acumulant aquí i perquè no importin més producte de fora.

● **Preus justos.** "Els pagesos duen molt de temps reclamant uns preus justos i la implicació de les administracions a nivell europeu en la futura nova PAC, demanaven una atenció al sector que no s'estava donant", afegeix Jerònima Bonafè.

"El model agroalimentari globalitzat basat en polítiques agràries que afavoreixen la concentració

**Aquesta crisi està
servint perquè
molta gent posi
en valor el
producte local**

de la gestió de les terres de cultiu en poques mans, l'especulació amb els preus dels aliments i la pèrdua de cultura alimentària, ens ha duit a considerar l'alimentació com un commodity més, al que el preu o la moda són els factors principals que condicionen el consum", analitza Aina Calafat.

Per a Calafat, abans de la declaració de l'estat d'alarma sols alguns consumidors eren conscients de la necessitat i urgència de comptar amb un sistema alimentari local, sostenible i ecològic: "No ha ajudat que les administracions s'hagin dedicat a facilitar la instal·lació de grans cadenes de supermercats i de grans superfícies a les illes". Calafat afegeix que "davant això, el sector agrari ha fet tot el que ha sabut i més per poder concentrar l'oferta, per abastir a aquests nous canals de comercialització, per poder comptar amb indicacions protegides de qualitat per diferenciar el producte, però així i tot al sector li costa tirar endavant perquè de cada cop se li exigeix més i se li dona menys".

**Demanen que les
grans superfícies
no importin
productes que
aquí ja hi són**

Tot i que l'èxit de totes aquestes iniciatives del sector primari ha estat possible al seu dinamisme i iniciativa pròpia, les agrupacions agràries i ramaderes valoren positivament les passes que va fent, més lentament, l'administració.

La Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació va convocar de seguida a una reunió el sector agro-alimentari de les Illes Balears. "Vàrem lliurar-los un document amb les nostres propostes i el pla de xoc presentat pel Govern en recull algunes", explica Jerònima Bonafè, "però queda molt per fer".

Per a Sebastià Ordines l'administració hauria de posar en marxa tres línies: la promoció del producte local, incentius a les grans superfícies perquè no importin més producte de fora cap a les illes si en poden trobar aquí i una de compra pública.

NOU ESQUEMA.

"La crisi de moment ens ha canviat l'esquema de valors com a societat, on l'essencial passa a ser la sanitat en primer lloc i després l'alimentació", diu Jerònima Bonafè. "També hem après que hem de ser solidaris, propers i hem de valorar el que tenim devora i ens envolta. Això és el nostre entorn, social i físic, és la família i les amistats, és el medi ambient, és fora vila", diu.

ECOLÒGICA.

Per a Aina Calafat la crisi pot representar una oportunitat per transformar els sistemes de producció i consum, i anar virant cap a l'agricultura ecològica. "Si els consumidors es comprometen a consumir localment i a donar suport a la pagesia i a la producció agrària local, el sector agrari ha de produir de manera més ecològica i sostenible, més organitzada i prescindir de l'ús d'agrotòxics que acaben als nostres aqüífers, als nostres sols, a l'aire que respirem, als aliments i ens fan perdre biodiversitat i capacitat de resiliència davant el canvi climàtic", afirma.

TRANSFORMACIÓ.

"Crec que aquesta crisi representa un canvi de paradigma en molts sentits: la forma de viure, de comprar i consumir s'està transformant", reflexiona Franz Kraus. En un escenari en el qual no es preveu una recuperació a curt termini de l'activitat turística, cal reinventar-se per a un "renaixement del sector agro-ramader", com ho defineix Kraus. "Durant molt temps el camp ha estat oblidat, aquesta crisi ha permès tornar a donar valor al sector agro-ramader, al mateix nivell de la sanitat", pensa el fundador de Fet a Sóller.

SENSE TURISME.

Per a Martí Solivellas el futur és incert. Tot passa per la resposta de la ciutadania quan s'aixequi l'estat d'alarma. "No podem dependre de la indústria turística, sabem que no hi podem comptar enguany", diu. "Qui donarà sortida als nostres productes és la nostra gent", diu.

PAGESOS ESSENCIALS.

Per a Miquel Gual, la crisi ha servit per posar de manifest un fet que ells ja tenien clar: el sector primari és una activitat essencial i un servei social, com la sanitat o l'educació. "Esperam que quan s'acabi el confinament la gent no pari de comprar producte local, és moment de pensar que, si volem tornar a ser autosuficients, no ens hem de carregar l'agricultura i la indústria", pensa Gual. "El camp de Mallorca seguirà existint si els mallorquins i mallorquines ho volen", conclou.